

Η αξιολόγηση ως εργαλείο για την ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας του LEADER

Μαρία-Χριστίνα ΜΑΚΡΑΝΔΡΕΟΥ
Μονάδα Δικτύωσης & Δημοσιότητας
Αθήνα, 29 Νοεμβρίου 2018

Πρέπει να βγάλω
την πρόσκληση για
τα ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
του LEADER!!!
Έχουμε αργήσει...

Πρέπει να δηλώσω
ΔΑΠΑΝΕΣ! Τι θα
κάνω?

Ωχ, πρέπει να
ασχοληθώ και
με την
αξιολόγηση του
LEADER....
ΑΠΟ ΤΩΡΑ?

Προτεραιότητες Σχεδίου Δράσης ΕΑΔ Δικτύωση & Αξιολόγηση

4

**Υποστήριξη των Ομάδων Τοπικής Δράσης CLLD/LEADER
ως προς τη δικτύωση και τη συνεργασία**

5

**Υποστήριξη στην αξιολόγηση του ΠΑΑ ως προς την
κατάρτιση των εμπλεκομένων με την αξιολόγηση καθώς
και την ανταλλαγή και διάδοση πορισμάτων της
αξιολόγησης του προγράμματος**

Θέματα παρουσίασης

Σύντομη ανασκόπηση LEADER

Ορόσημα LEADER

Αξιολόγηση LEADER και εργαλεία αξιολόγησης

Υπενθύμιση των βασικών αρχών LEADER

Πρωτοβουλίες για την «ανανέωση» του LEADER

Αξιολογικά ερωτήματα προς συζήτηση

LEADER: σύντομη ανασκόπηση (1)

LEADER I 1991-1993

- Πολιτική για την αγροτική ανάπτυξη + τοπική ανάπτυξη
- Κοινοτική Πρωτοβουλία
- Πιλοτική διάσταση
- Ορεινές και μειονεκτικές περιοχές (Ελλάδα)

LEADER II 1994-1999

- Κοινοτική Πρωτοβουλία
- Αποκεντρωμένη προσέγγιση – ορεινές & μειονεκτικές περιοχές
- Λογική Διαρθρωτικών Ταμείων
- Διακρατική συνεργασία

LEADER+ 2000-2006

- Κοινοτική Πρωτοβουλία
- Πιλοτικές στρατηγικές ολοκληρωμένης ανάπτυξης της υπαίθρου
- Καινοτομία
- Επιλέξιμες όλες οι αγροτικές περιοχές

LEADER: σύντομη ανασκόπηση (2)

LEADER - Άξονας 4 ΠΑΑ

2007-2013

- Mainstreaming την προσέγγιση LEADER
- Εγκάρσιος Άξονας στους 3 Άξονες ΠΑΑ (ανταγωνιστικότητα, περιβάλλον, ποιότητα ζωής)
- 5% του προϋπολογισμού

LEADER / CLLD

2014-2020

- Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων – πολυταμειακή προσέγγιση
- LEADER (ΕΓΤΑΑ) – CLLD (υπόλοιπα Ταμεία)
- 5% του προϋπολογισμού του ΠΑΑ
- Πολυταμειακά ΤΑΠΤΟΚ (ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ, ΕΚΤ , ΕΤΠΑ)

ΚΑΠ ΜΕΤΑ ΤΟ 2020 (Σχέδιο Κανονισμού)

2021-2027

- Στρατηγικό Σχέδιο ΚΑΠ: ειδικός στόχος «Τοπική ανάπτυξη για τις αγροτικές περιοχές»
- 5% του ΕΓΤΑΑ στην προσέγγιση LEADER
- Πολυταμειακές στρατηγικές

LEADER: ορόσημα μετεξέλιξης ή μετάλλαξης?

EX-POST LEADER I

Οδηγός LEADER: 7 ιδιαίτερα χαρακτηριστικά LEADER

Αξιολόγηση LEADER+

Mainstreaming: Άξονας 4-ΠΑΑ 2007-2013

Έκθεση Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου, 2010

BARCA report (2009) → LEADER/CLLD

Αξιολόγηση LEADER

- Ex-post Κ.Π. LEADER I
- Ex-post Κ.Π. LEADER II
- Σύνθεση των ενδιάμεσων αξιολογήσεων Κ.Π. LEADER+
- Ex-post Κ.Π. LEADER+
- Σύνθεση των ενδιάμεσων αξιολογήσεων ΠΑΑ 2007-2013

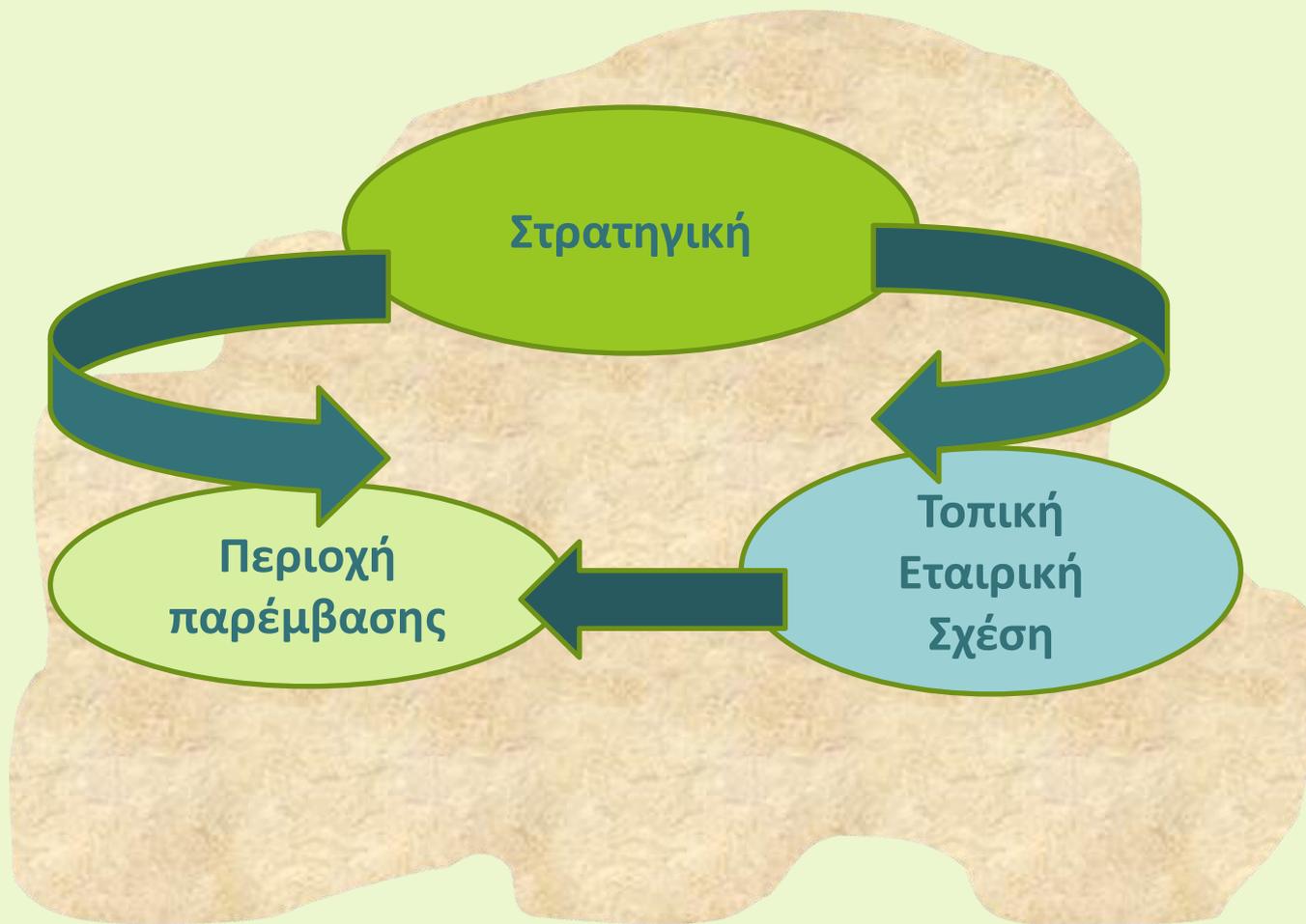
Πηγή: LEADER/CLLD EVALUATION: LAYING THE CONCEPTUAL FOUNDATION OF THE APPROACH, FAC TSHEET OF THE EUROPEAN EVALUATION HELPDESK FOR RURAL DEVELOPMENT - DECEMBER 2016, :

https://enrd.ec.europa.eu/evaluation/publications/leaderclld-evaluation-laying-conceptual-foundation-approach_en

- Αξιολόγηση Κ.Π. LEADER II
- Αξιολόγηση Κ.Π. LEADER+
- Αξιολόγηση τοπικών προγραμμάτων Κ.Π. LEADER+
- Ex- Post Αξιολόγηση ΠΑΑ 2007-2013

Αναπτυξιακό τρίπτυχο

Αναπτυξιακό τρίπτυχο

Προστιθέμενη αξία LEADER: 7 ιδιαίτερα χαρακτηριστικά+1

Αποκεντρωμένη
διαχείριση &
χρηματοδότηση

Επεξήγηση των επτά κύριων χαρακτηριστικών

Πηγή: Fact Sheet "Η Προσέγγιση LEADER – Βασικός οδηγός

<https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/fms/pdf/2B953B87-DFAE-12EC-4A2F-D36BAFB37D35.pdf>

Πρωτοβουλίες για την ‘ανανέωση’ του LEADER/CLLD

ELARD, Tartu Declaration – 2016
“Renewing LEADER/CLLD for 2020+”

<https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/tartu-declaration-leaderclld.pdf>

GRUPO CARMEN, Paper – 2017
“Reinventing Europe – with and for its people”

<http://www.carmen.pt/page170.html>

European Rural Parliament,
the Venhorst Declaration – 2017
<http://europeanruralparliament.com/>

ELARD, EVORA 2018,
<https://leaderconference.minhaterra.pt/>

LEADER: εξέλιξη, υφιστάμενη κατάσταση, μελλοντικές προκλήσεις

<https://leaderconference.minhaterra.pt/rwst/files/I20-20181009XLEADERXRELOADEDXPAPERXROBERTXLUKESCH.PDF>

LEADER RELOADED

Évora / Portugal
Conference Venue: Évora Hotel

26th - 28th
September
2018

LEADER RELOADED

The ELARD conference on the heartbeat of the LEADER community

Keynote Paper, by Robert Lukesch

...today, on September 27th, the proposals have still not crystallized into definite Regulations. There is time to come our voices to intervene, to argue, to come up with better proposals. Why should we just sit there and speculate at the floating out of a piece of policy which has brought so much value to rural areas?

aidl

Home News Who are we? Services Projects Contact Search

News

Home News Opinions - Contributions LEADER - Past, Present and Future

LEADER - PAST, PRESENT AND FUTURE

(22 November 2018) - In a remarkable keynote paper prepared for the "LEADER Reloaded" ELARD conference (Évora, 26-28 September 2018), Robert Lukesch, European expert in rural development, summarises the evolution, current situation and future challenges of LEADER.

Launched in 1991, LEADER (Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale) was first a pilot programme (LEADER+) and it before being extended to all EU rural areas (LEADER+ 2000) and then integrated as a specific mode of intervention in the European Fund for Agriculture and Rural Development (Axis 4 of the EAFRD) in 2007.

LEADER's local, bottom-up, integrated, partnership-based and innovative approach has had a profound impact on European development policies and inspired the concept of community-led local development (CLLD), which has been adopted and financed since 2014 by other European structural funds (ERDF, ESF and FEAMP), with the possibility of combining these different sources of funding in a multi-fund approach.

OPINIONS - CONTRIBUTIONS

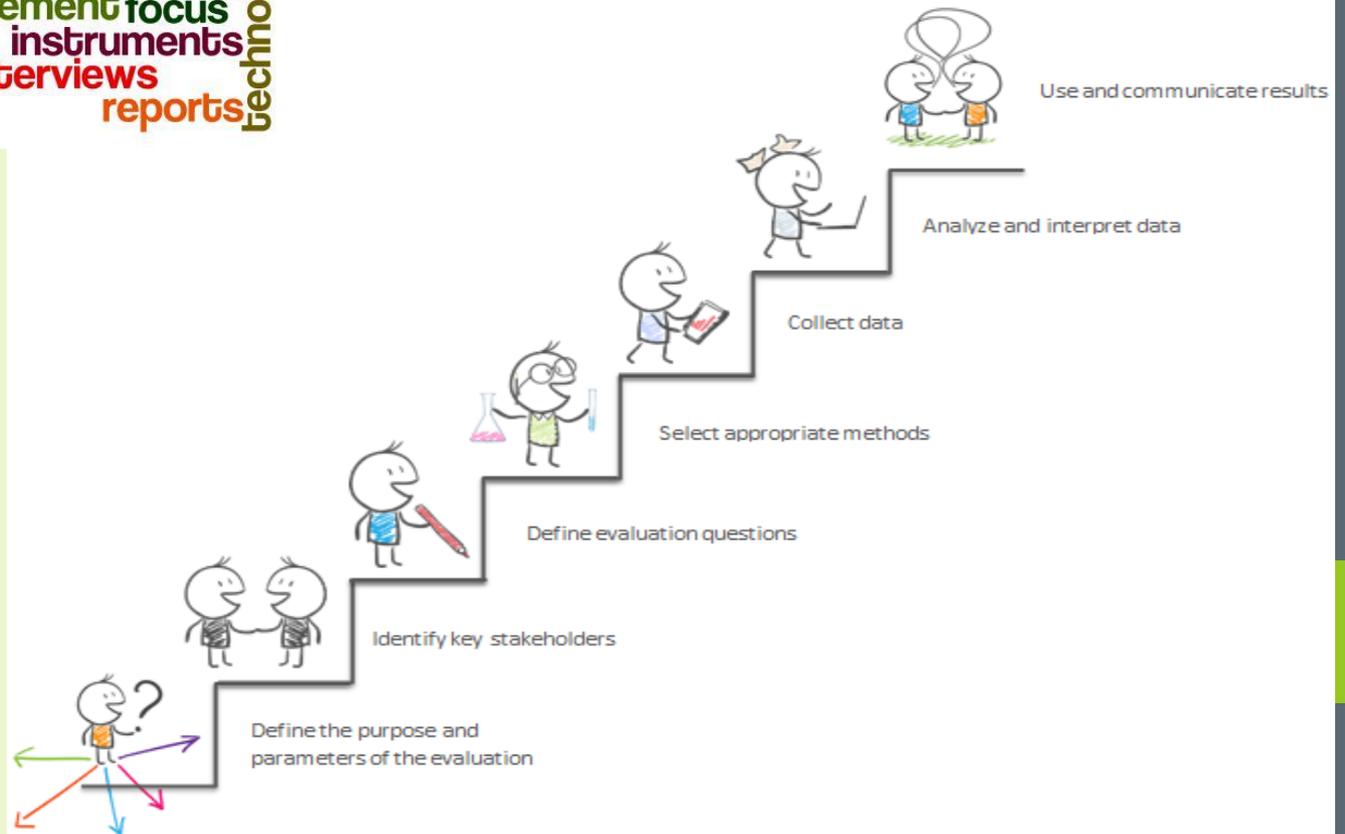
- LEADER - Past, Present and Future
- "Smart Villages", a solution for the future of rural areas?
- Best practices in public policies regarding the social economy
- Cape Verde: Long live our LEADER
- 23 community-led climate actions
- "Innovator Villages" and "Universal Basic Employment for Refugees"
- Evaluating Community-Led Local

Under the General Data Protection Regulation (GDPR), AIDL guarantees the confidentiality and security of your personal data. Cookies are used for quantitative statistical use only.

For more information, contact us at privacy@aidl.eu

Close

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Εργαλεία αξιολόγησης για τη διευκόλυνση των ΟΤΔ

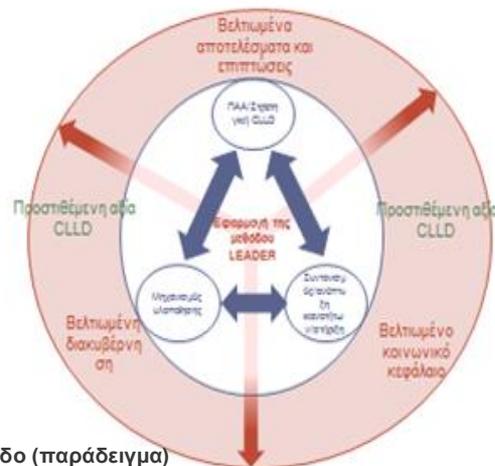
- Οδηγός LEADER II «Παρακολούθηση & Αξιολόγηση τοπικού προγράμματος, ΜΕΔ LEADER II, 2000
- Εμπειρογνωμοσύνη για την Παράλληλη Αξιολόγηση των Μέτρων του ΠΑΑ που συμβάλλουν στη βελτίωση Ποιότητας Ζωής στις αγροτικές περιοχές και των Μέτρων του LEADER ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI: ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ (Ο.Τ.Δ.), ΠΑΑ 2007-2013, 2013
- ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΞΟΝΑ 4 ΤΟΥ ΠΑΑ ΣΕ ΜΕΘΟΔΟΥΣ ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ, ΕΑΔ 2014
- Το Κοινό Πλαίσιο Παρακολούθησης – Αξιολόγησης σε σχέση με τα Προγράμματα LEADER 2014-2020, Σεμινάριο ΕΑΔ 2016
- LEADER Evaluation guidelines (Rural Evaluation Helpdesk), 2017
- FARNET Guide #15: Evaluating CLLD - Handbook for LAGs and FLAGs

Evaluation Help Desk: ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ LEADER/CLLD (1)

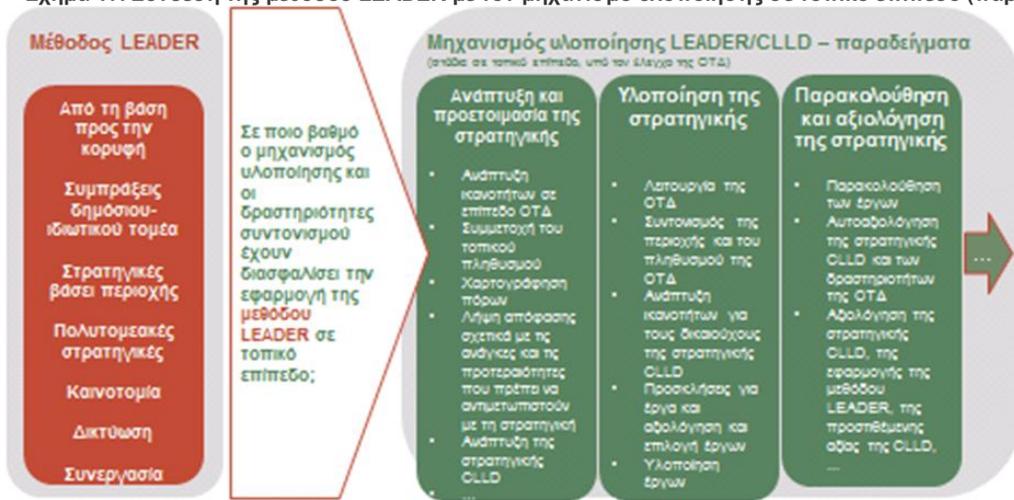
Η προστιθέμενη αξία του LEADER και η διασύνδεση με τον μηχανισμό εφαρμογής σε τοπικό επίπεδο

Προστιθέμενη αξία του LEADER/CLLD

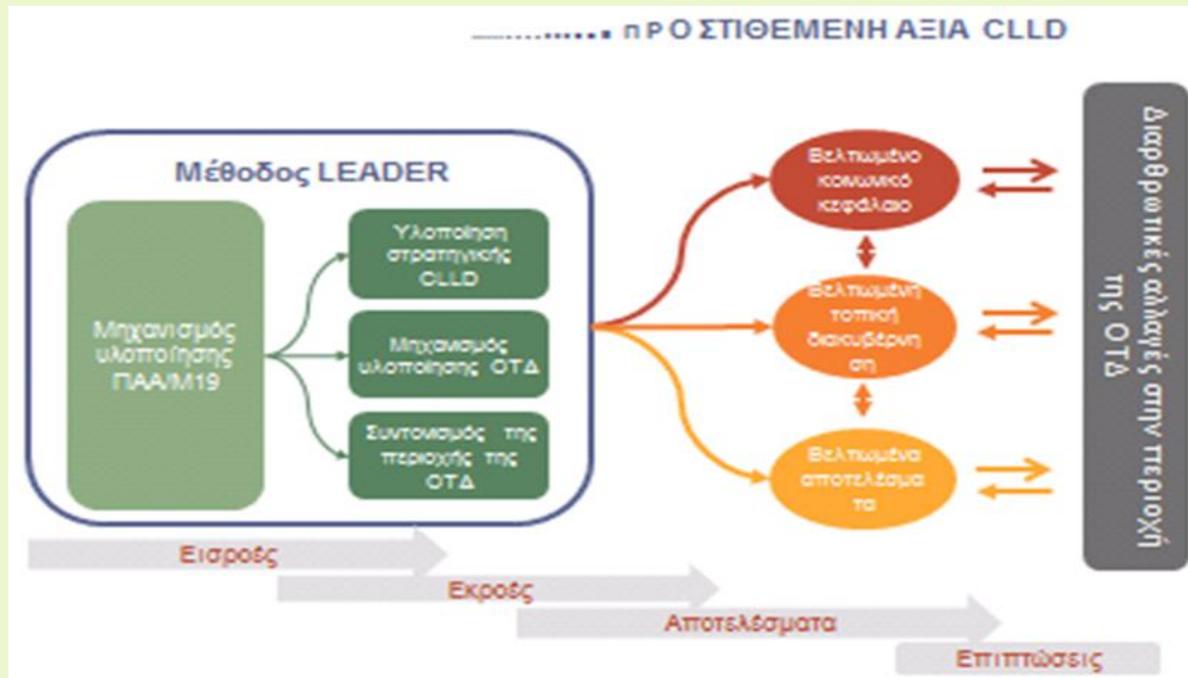
Σχήμα 17. Σύνδεση της μεθόδου LEADER με τον μηχανισμό υλοποίησης σε τοπικό επίπεδο (παράδειγμα)

Πηγή: Evaluation Help Desk, ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ LEADER/CLLD, Αύγουστος 2017

Evaluation Help Desk: ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ LEADER/CLLD (2)

Σχήμα 13. Σχέσεις μεταξύ του μηχανισμού υλοποίησης, των δραστηριοτήτων της ΟΤΔ και της προστιθέμενης αξίας

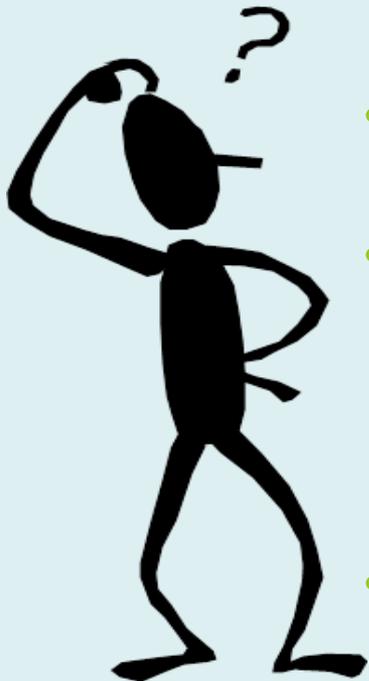
Αξιολόγηση τοπικής στρατηγικής LEADER/CLLD (υπ' αριθμ.8427 ΥΑ, Άρθρο 18)

ΠΛΑΝΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

- Προστιθέμενη αξία του προγράμματος (κοινωνικό αντίκτυπο και τοπική κυβερνησιμότητα)
- Μηχανισμός ανταπόκρισης (delivery mechanism) της ΟΤΔ (διοικητική συγκρότηση, συμμετοχικότητα ιδιωτικού – δημόσιου και γενικότερα ενεργειών ενδυνάμωσης αρχών LEADER/CLLD μεθόδου όπως πολυτομεακότητα, συνεργασία και δικτύωση)
- Τοπική στρατηγική (μετρήσιμοι δείκτες και επιτεύξιμο αντικείμενο)

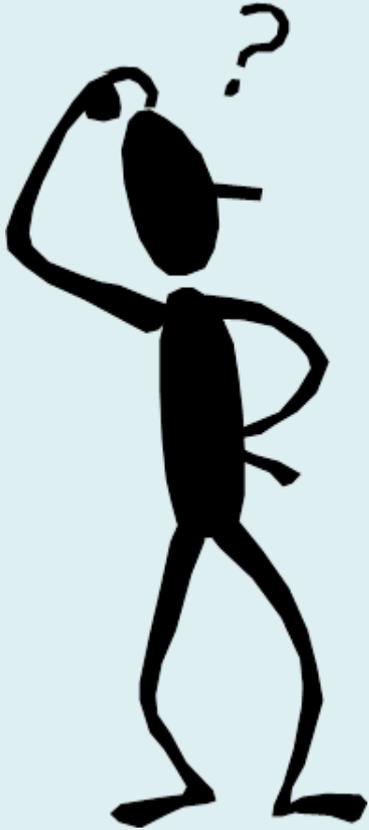

- **Γιατί, μετά από 25 χρόνια συζητάμε ακόμη για το LEADER?**
- Η προσέγγιση LEADER, πράγματι διαφέρει από άλλες προσεγγίσεις? Εάν ναι, ποια είναι η ειδοποιός διαφορά?
- Τι πετύχαμε, τι πετυχαίνουμε, τι θέλουμε να πετύχουμε?
- **Πώς υπερασπιζόμαστε και υποστηρίζουμε το ρόλο και τα επιτεύγματα του LEADER απέναντι σε ευρωπαϊκές, εθνικές, περιφερειακές, τοπικές φωνές που δεν αναγνωρίζουν το ρόλο του LEADER και των ΟΤΔ?**
- **Ποια η αξιοπιστία του έργου των ΟΤΔ στο δημόσιο θεσμικό διάλογο?**
- Οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται υπό την ομπρέλα των τοπικών στρατηγικών πόσο διαφέρουν από τις παρεμβάσεις που γίνονται οριζόντια στο πλαίσιο του ΠΑΑ?

- Ποιοι είναι οι πραγματικοί στόχοι μιας τοπικής στρατηγικής LEADER και ποια τα αποτελέσματα?
- Οι ΟΤΔ διατηρούν το ρόλο του εμπυχωτή της τοπικής κοινωνίας? Μήπως η διεύρυνση των περιοχών παρέμβασης συνέβαλε αρνητικά? **Μήπως δεν κάνουμε κάτι καλά?**
- Στις περιοχές παρέμβασης LEADER, ποιες πραγματικά δεξιότητες έχουν αναπτυχθεί?
- Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις για την προετοιμασία των προγραμμάτων? Αρκούν οι ενημερωτικές συναντήσεις?
- Σε ποιο βαθμό ο μηχανισμός εφαρμογής εξασφαλίζει την εφαρμογή της μεθόδου LEADER?
- **Η προσέγγιση LEADER διαφέρει από έναν απλό μηχανισμό εφαρμογής και διαχείρισης συγχρηματοδοτούμενων έργων?**

- Τα έργα ή οι παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το LEADER θα είχαν γίνει εάν δεν υπήρχαν οι ΟΤΔ και οι τοπικές αναπτυξιακές στρατηγικές;
- Έγιναν με πιο καινοτόμο τρόπο;
- Ποιοι είναι δικαιούχοι σε κάθε προγραμματική περίοδο? Διευρύνθηκε η παλέτα των δυνητικών δικαιούχων;
- **Πού έγκειται η καινοτομία και οι καινοτόμες δράσεις, εάν υπάρχουν;**
- Διαπιστώνεται κοινωνική καινοτομία ή θεσμική καινοτομία;
- **Γιατί αξίζει να συνεχίσουμε να επενδύουμε στην προσέγγιση LEADER;**
- **Απολογισμός δραστηριοτήτων ΟΤΔ. Στην τοπική κοινωνία; Στις δημόσιες εθνικές και περιφερειακές αρχές; Στη Διαχειριστική Αρχή;**

<https://youtu.be/vsMPAbzGlo4>

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

